

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ. ΕΝΕΡΓΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ (Ιούνιος 2007)

Συγγραφέας: ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Επιτρέψτε μου να ξεκινήσω λέγοντας ότι θεωρώ προνόμιο το γεγονός, ότι μοιράζομαι το βήμα με ένα άνθρωπο που είναι ένα ζωντανό παράδειγμα δέσμευσης σε ένα ευγενή σκοπό. Αντιπρόεδρε Γκορ, σας ευχαριστώ που βρίσκεστε απόψε μαζί μας. Σας ευχαριστώ γιατί αφυπνίζετε συνειδήσεις. Σας ευχαριστώ γιατί μας εμπνέετε όλους να θέτουμε υψηλούς στόχους, να βάζουμε τα δυνατά μας για το μέλλον του πλανήτη μας.

Στο σχολείο, τα παιδιά μας έχουν μάθει ότι έχουμε τέσσερις εποχές και η κάθε μία διαρκεί τρεις μήνες. Από ό,τι φαίνεται όμως, τώρα έχουμε δύο –μια θερμή και ξηρή από το Μάρτιο ως τον Οκτώβριο και μια κρύα και ξηρή από το Νοέμβριο ως το Μάρτιο. Με λίγη τύχη, σε μια «καλή» χρονιά, έχουμε άνοιξη ή φθινόπωρο που κρατά δέκα, μπορεί 20 μέρες. Αλλά η άνοιξη και το φθινόπωρο είναι ήδη ένα σπάνιο δώρο. Η αλήθεια είναι ότι δεν χρειάζεται πλέον να δει κανείς τις ειδήσεις, να διαβάσει τις εφημερίδες, να ψάξει στο διαδίκτυο για να πληροφορηθεί για τους πολιτικούς πάγους που λιώνουν ή για τις λίμνες που ξεραίνονται ή για τα ζωικά είδη που εξαφανίζονται. Ήδη ζούμε το πρόβλημα. Ο Μπομπ Ντύλαν έχει και σ' αυτό δίκιο: μερικές φορές δεν χρειάζεσαι μετεωρολόγο για να ξέρεις προς τα πού φυσά ο άνεμος.

Η κλιματική κρίση είναι η σημαντικότερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει η γενιά μας. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να αγνοούμε ή να παρερμηνεύουμε αυτό, που ήδη συμβαίνει στο περιβάλλον. «Η εποχή της αναβλητικότητας τελείωσε!». Έχετε δίκιο σ' αυτό, όπως δίκιο είχε και ο Γούνστον Τσόρτσιλ, όταν, με τις ίδιες αυτές λέξεις, αναγνώρισε την κατάσταση επείγουσας ανάγκης της δικής του εποχής. Έχουμε την ηθική υποχρέωση να δράσουμε: με υπευθυνότητα, με αποτελεσματικότητα. Να δράσουμε τώρα!

Η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι ένα ιδιαίτερα περίπλοκο πρόβλημα, όπως ακριβώς και μια ιδιαίτερα περίπλοκη διαδικασία. Απαιτεί ένα άνευ προηγουμένου

υψηλό επίπεδο παγκόσμιας ευαισθητοποίησης και συνεργασίας. Αυτή η πολυπλοκότητα όμως δεν μπορεί, και δεν πρέπει να μας οδηγεί σε απόγνωση. Ναι, είναι αλήθεια ότι πρέπει να υπερβούμε τα όριά μας, όπως επί χρόνια έχουμε εξωθήσει το περιβάλλον εκτός ορίων. Είναι αλήθεια ότι χρειάζεται να υπερβούμε τους εαυτούς μας και την Ιστορία. Αλλά, όπως και εσείς ο ίδιος συχνά επισημαίνετε, ήδη γνωρίζουμε πως είμαστε ικανοί για τέτοιου είδους υπερβάσεις. Πράγματι, οι άνθρωποι είμαστε ικανοί για θαύματα: είτε λέγονται «δημοκρατία» είτε «κράτος δικαίου» είτε «τεχνολογική πρόοδος», έχουμε ήδη αποδείξει ότι είμαστε ικανοί να ανταποκρινόμαστε σε μεγάλες προκλήσεις.

Βεβαίως ο συντονισμός είναι ένα θέμα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε, όπως και το λεγόμενο «δίλημμα του φυλακισμένου». Το να διασφαλίσουμε δηλαδή ότι όλοι συνεισφέρουν στην κοινή προσπάθεια. Η Συνθήκη του Κιότο είναι ως προς αυτό ένα σημείο αφετηρίας. Η Ελλάδα, ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επικυρώσει το Κιότο και συνεισφέρει στο Πρόγραμμα για την Κλιματική Αλλαγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2000. Η Ευρώπη, ένας από τους μεγαλύτερους συνεισφέροντες στο πρόβλημα, έχει δεσμευθεί να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην επίλυσή του.

Τον περασμένο Μάρτιο, στις Βρυξέλλες, πήραμε μερικές ιδιαίτερα σημαντικές αποφάσεις και καθορίσαμε φιλόδοξους στόχους σε ζητήματα, όπως η περαιτέρω διεύρυνση της χρήσης πηγών ανανεώσιμης ενέργειας και η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Η Ευρώπη υπογράμμισε την πολιτική της βούληση να δεσμευθεί για τη μείωση των εκπομπών αερίου θερμοκηπίου κατά 30% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 μέχρι το 2020, στο πλαίσιο της συνεισφοράς της σε μια οικουμενική και συνολική συμφωνία για περίοδο μετά το 2012.

Ο όρος εδώ είναι ότι και άλλες ανεπτυγμένες χώρες θα δεσμευθούν για συγκρίσιμες μειώσεις στις εκπομπές τους καθώς και ότι οι πλέον οικονομικά ικανές αναπτυσσόμενες χώρες θα συνεισφέρουν επαρκώς κατά τις δυνάμεις τους. Οι Ευρωπαίοι από τη Μεσόγειο ως το Βόρειο Πόλο και από τον Ατλαντικό ως τις Δημοκρατίες της Βαλτικής συμφωνήσαμε να μεταμορφώσουμε την Ήπειρό μας σε μια οικονομία που θα χαρακτηρίζεται από υψηλή ενεργειακή αποδοτικότητα και χαμηλές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

Σ' αυτή την κοινή προσπάθεια, η Ελλάδα συνεισφέρει αναθεωρώντας το Εθνικό Πρόγραμμα για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, έτσι ώστε να εφαρμόσουμε όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα μας επιτρέψουν να πετύχουμε τους στόχους που έχουμε θέσει.

Για την περίοδο 2005-2007 εφαρμόζουμε το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής εκπομπών αερίου θερμοκηπίου που έχει σχεδιαστεί ποτέ στη χώρα μας, το οποίο προβλέπει μείωση της τάξης του 2.1%. Η πρότασή μας για την περίοδο 2008-12 αφορά ένα ακόμη πιο αυστηρό πρόγραμμα, που απαιτεί από 150 επιχειρήσεις να μειώσουν τις εκπομπές τους κατά 8.9%.

Ακόμη, η Ελλάδα προετοιμάζει Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το οποίο θα συμβάλλει ώστε να αυξηθεί η παραγωγή Πράσινης Ενέργειας από τα τωρινά επίπεδα του 11% στο 20% το 2010 και στο 30% το 2020.

Σύμφωνα με την Έκθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το 2006, η Ελλάδα είναι πλήρως συνεπής προς τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το Κιότο. Βεβαίως, αν και μας ικανοποιεί να γνωρίζουμε ότι σεβόμαστε τις δεσμεύσεις μας, σε καμία περίπτωση δεν εφησυχάζουμε. Όπως οφείλουμε, εντείνουμε τις προσπάθειές μας, όχι μόνο ως συνέπεια του Κιότο και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά, κυρίως, γιατί θεωρούμε ότι αυτό είναι μια ηθική υποχρέωση στην οποία οφείλουμε να ανταποκριθούμε με υπευθυνότητα.

Η Ελλάδα αλλάζει ταχύτητα. Τον Μάρτιο του 2004, μόλις 6% των απορριμμάτων ανακυκλώνονταν. Μόλις τρία χρόνια μετά, έχουμε φτάσει στο 20%. Την εβδομάδα που μας πέρασε, εγκαινιάσαμε το εργοστάσιο ξήρανσης λυματολάσπης στην Ψυτάλλεια, το μεγαλύτερο στην Ευρώπη. Ένα έργο που πρόκειται να συμβάλλει καθοριστικά στην αναστροφή ενός πραγματικού περιβαλλοντικού εγκλήματος που οδήγησε στη μόλυνση του Σαρωνικού Κόλπου.

Είμαστε αποφασισμένοι να αξιοποιήσουμε τις πλέον σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις στην περιβαλλοντική πολιτική προκειμένου να προστατεύσουμε την βιοποικιλότητα, να εξορθολογίσουμε τη χρήση και την κατανομή των φυσικών πόρων –και ιδίως των πόρων κοινής δεξαμενής όπως τα δάση, το νερό και τα αλιεύματα– να προωθήσουμε την ανακύκλωση, να ενθαρρύνουμε φιλικές προς το περιβάλλον μορφές

γεωργίας, βιομηχανία και τριτογενούς επιχειρηματικότητας, όπως ο τουρισμός, και, εντέλει, να πετύχουμε μια καλύτερη ποιότητα ζωής στις μεγαλουπόλεις, τις πόλεις της περιφέρειας και τα χωριά. Η πολιτική μας καθοδηγείται από το γεγονός, ότι πλέον δεν έχουμε την πολυτέλεια -για να μην πω την τρέλα- να αντιμετωπίζουμε την ανάπτυξη και το περιβάλλον ως διαφορετικά μεταξύ τους πεδία.

Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να πω ότι με ικανοποίηση βλέπω πως οι Έλληνες, και ιδιαίτερα οι νέοι άνθρωποι, ολοένα και περισσότερο ευαισθητοποιούνται ως προς την κρίση που αντιμετωπίζουμε και δηλώνουν πρόθυμοι να συμβάλλουν ενεργά στην αντιμετώπισή της. Σήμερα, όλες οι πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα αναγνωρίζουν το πρόβλημα και συμφωνούν ότι πρέπει να προχωρήσουμε προς την αντιμετώπισή του. Είμαστε κοντά στο να επιτύχουμε μια καθολική συναίνεση, όχι μόνο ως προς τις γενικές κατευθύνσεις της δράσης μας, αλλά και ως προς τα συγκεκριμένα βήματα που καλούμαστε να πάρουμε.

Στο έργο σας «Μια Άβολη Αλήθεια» επισημαίνετε ότι «αν ένα ζήτημα δεν είναι στην άκρη της γλώσσας των ψηφοφόρων των κομμάτων, είναι εύκολο γι' αυτά να το αγνοήσουν». Συμφωνώ απολύτως. Πιστεύω ακόμη -και είμαι σίγουρος ότι θα συμφωνήσετε ως προς αυτό μαζί μου- ότι για κάθε πολιτικό, αλλά και ευρύτερα για κάθε δημόσιο πρόσωπο, είναι θεμελιώδης ευθύνη το να φέρνει τέτοιου είδους κρίσιμα ζητήματα στην άκρη της γλώσσας των ψηφοφόρων. Πιστεύω λοιπόν ότι τίποτε δεν μπορεί να μας βοηθήσει να το πετύχουμε αυτό καλύτερα από ό,τι το έργο σας. Γι' αυτό το λόγο, θα ζητήσω από την Υπουργό Παιδείας να διαθέσει το DVD και το βιβλίο της «Άβολης Αλήθειας» σε όλα τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια σχολεία της χώρας.

Όταν ήμουν φοιτητής στις ΗΠΑ, είχα έναν καθηγητή που μου έλεγε: «Κώστα, μίλα σ' έναν Έλληνα και νωρίτερα ή αργότερα, σίγουρα θα φέρει τη συζήτηση στην ετυμολογία». Λοιπόν απόψε δεν θα είμαι εξαίρεση σ' αυτό τον κανόνα. Η λέξη που χρησιμοποιούμε οι Έλληνες για το σύμπαν είναι «κόσμος». Η αρχική σημασία της λέξης αυτής είναι «στολίδι» ή «κόσμημα». Οι Έλληνες αντιλήφθηκαν το σύμπαν ως ένα όμορφο και αρμονικό σύστημα. Πίστευαν ότι ο άνθρωπος είναι -και πρέπει να είναι- ένα οργανικό μέρος αυτού του συστήματος, που δρα σε συμφωνία προς την αιώνια μουσική των σφαιρών.

Πιστεύω βαθιά ότι αυτή την ιδέα οφείλουμε να την επαναφέρουμε στο προσκήνιο. Αντιμετωπίζοντας την κλιματική κρίση, οφείλουμε να δρέψουμε την ευκαιρία για να επανεφεύρουμε τη σχέση μας με τον πλανήτη μας και τους έμβιους κατοίκους του. Αυτή μπορεί να είναι μια από τις τελευταίες ευκαιρίες που έχουμε γι' αυτό.

Οι σκεπτικιστές και οι αρνητές, εκείνοι που έχουν απελπιστεί, μπορεί να πουν ότι η δική σας φωνή είναι «φωνή βοώντος εν τη ερήμω». Δόξα τω Θεώ, εδώ δεν είναι έρημος, τουλάχιστον όχι ακόμη. Για να μη γίνει, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι η δική σας φωνή δεν θα είναι η μόνη που θα διαλαλεί την άβολη αλήθεια για τον πλανήτη μας. Με υπερηφάνεια σας δηλώνω ότι η Ελλάδα είναι και θα συνεχίσει να είναι ένας ολόθερμος σύμμαχος, δεσμευμένος στην κοινή μας προσπάθεια. Για όλους μας, είναι ένα ζήτημα ηθικής τάξης.

Το κείμενο αποτελεί ομιλία σε εκδήλωση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής με θέμα: «Κλιματική Αλλαγή. Ενεργοί πολίτες για το μέλλον του πλανήτη» που έγινε στις 13 Ιουνίου 2007 στην Αθήνα.